

نگاه

برای روز ملی آمار

اعداد سخن می‌گویند

حمیدرضا عظیمی

شبیه هیولا هستند! موجوداتی خشک و بی‌روح که انگار در زندگی‌شان هیچ چیزی ندیده‌اند و هیچ کاری هم نکرده‌اند. اهل ریاضیات را می‌گویم؛ آدم‌هایی که با عدد سروکار دارند. چه در کسوت معلمی باشند و چه در کف جامعه، گاه رفتارهایی شبیه به هم دارند. رفتارهایی که از زندگی آنها با عدد سرچشمه می‌گیرد. آدم‌هایی که حتی اگر در امور روزمره، اقدامات غیرعقلانی هم انجام دهند، باز تهنش از یک منطق خشک ریاضی‌ساخته بیروی می‌کنند که سر کلاس‌های درس توی ذهن و روانشان رفته است.

چند دهه سابقه مبارزاتی هم داشته است و دیگران او را بیشتر به دلیل کتاب‌هایش می‌شناسند. کتاب‌هایی که در زمینه ریاضیات است و بخشی از آن به بازی‌های ریاضی اختصاص دارد. شهرپاری طی فعالیت‌های سیاسی‌اش، شش بار در زمان رژیم پهلوی زندان رفت و هر بار بین سه ماه تا سه سال زندانی شد. همان‌جا زبان روسی را از هم‌سلولی‌اش یاد گرفت و بعدها به کارش آمد تا بتواند کتاب‌های زیادی از جمله «تمرین‌ها و مسائل آنالیز ریاضی» از ریاضی‌دان شهیر روسی «ب.ب. دیدیوویچ» را ترجمه کند. پرویز شهرپاری یک روزنامه‌نگار، یک معلم ریاضی و یک فعال سیاسی بود. او در طول زندگی‌اش بیش از ۴۰۰ جلد کتاب در زمینه‌های ریاضیات، تاریخ، فلسفه و ادبیات تألیف و ترجمه کرده و نیز بیش از هزار عنوان مقاله از او در نشریات مختلف به چاپ رسیده است. یک جا به یکی از همکاران ما وقتی از سوسی او مورد اعتراض قرار گرفته بود که چرا از سیاست کناره گرفته و فقط ترجمه می‌کند گفته بود: من امید دارم که بتوانم با ترجمه کتب ریاضی و شیوع مفاهیم ریاضیات، کمک کنم تا مردم کشورم منطقی‌تر شوند. در این صورت عدالت هم برای ما قابل دسترس‌تر خواهد بود.

همه اینها عرض شد تا به اینجا برسیم که روز اول آبان‌ماه «روز ملی آمار و برنامه‌ریزی» بود. همان آماری که هرچند بخشی و زیرمجموعه‌ای بسیار مهم و کاربردی از ریاضیات است، گویا بخش فراموش‌شده‌ای است که چندان مورد توجه قرار نمی‌گیرد. یک بار یک ساختمان ادیبان استناد نجات‌اللهی وزارت صمت، با یکی از مسئولان طرف صحبت شدم. داشت درباره صنعت پوشاک صحبت می‌کرد و هرچه عدد می‌داد اعداد کج‌ومعوجی بود که هیچ سندیتی نداشت و کمی بعد با چند پرسش وپاسخ تخصصی به این موضوع اعتراف کرد که آمار دقیقی از این حوزه ندارند. این موضوع در بسیاری از بخش‌ها شیوع دارد. دقیقا مثل یک بیماری چنان شایع است که حتی وقتی صحبت از فراوانی داده می‌شود، تمام دلایل بر این نکته متمرکز دارد و این پاسخ داده می‌شود که آمارهای دقیقی نداریم. داستان نداشتن آمار دقیق در ایران، مانند همان چیزی است که فرهنگ نام دارد. موضوعی فرگیر که از ترافیک تا ایستادن در صف نانویی، با هرکس که صحبت کنید، بحث از این می‌شود که باید کار فرهنگی کرد؛ چون نه فرهنگ ترافیک‌مان چنان بالاست و نه فرهنگ ایستادن در صف نانویی‌مان!

آمار به‌همان‌به همین موضوع است و هروقت بحث از اعداد و ارقام می‌شود و بحث از برنامه‌ریزی، صحبت از این می‌شود که آمار دقیقی وجود ندارد و باید در این زمینه سرمایه‌گذاری کرد. چنان‌که وقتی بحث از مدیریت برنامه‌ریزی می‌شود که باید برمنای آمار و ارقام انجام شود، مرتضی موفر عضو هیئت‌علمی دانشکده علوم اقتصادی و اداری و مدیر برنامه‌ریزی راهبردی دانشگاه مازندران، آن را حتی در محیطی مثل دانشگاه، موضوعی نوپا می‌داند و می‌گوید: مدیریت برنامه‌ریزی راهبردی، یکی از مدیریت‌های نوین در دانشگاه‌است که در تکنیکل‌ات ایلاقی دانشگاه در سال ۱۴۰۰ ذیل معاونت برنامه‌ریزی و توسعه تشکیل شد و از سال ۱۴۰۱، با تغییرات ساختار سازمانی دانشگاه، ذیل حوزه ریاست فعالیت می‌کند.

به گفته او، این مدیریت وظیفه دارد ضمن مطالعه و تجزیه‌وتحلیل وضعیت جاری دانشگاه، نقاط قوت و ضعف دانشگاه را شناسایی کرده و با آینده‌پژوهی، وضعیت مطلوبی برای دانشگاه ترسیم کند و به این منظور، براساس مستندات بالادست، ظرفیت‌ها و توانمندی‌های موجود در سطح کشور در محورهای آموزش، پژوهش و نوآوری، مطالعه و شناخت فناوری‌های پیشران و پایش روندهای حوزه فناوری در جهان، اثرات آنها را بر محیط دانشگاه بررسی کرده و برنامه‌ریزی‌های لازم را برای استفاده از فرصت‌ها و عبور از چالش‌ها ارائه کند.

موقر تأکید دارد: به‌طور ویژه، تهیه و تنظیم ماموریت، چشم‌انداز، اهداف، راهبردها و سیاست‌های کلان دانشگاه در چارچوب جهت‌گیری‌ها و رویکردهای برنامه‌های توسعه کشور با مشارکت و همکاری همه واحدهای تابعه دانشگاه در قالب «سند برنامه راهبردی دانشگاه»، وظیفه محوری این مدیریت است. وظایف این مدیریت توسط سه گروه آینده‌پژوهی، برنامه‌ریزی و آمار و اطلاعات ذیل این مدیریت انجام می‌شود.

به هر روی آمار علم گردآوری اعداد برای استفاده در برنامه‌ریزی و مدیریت موضوعات مختلف جامعه بشری است. مطابق آنچه در نخستین جلسه کلاس آمار تعریف می‌کنند: آمار شاخصی از ریاضیات است که به گردآوری، تحلیل و ارائه داده‌ها می‌پردازد و علمی است عددپایه که باید آن را علم استخراج و توسعه دانش‌های تجربی و انسانی با استفاده از روش‌های گردآوری و تحلیل داده‌های تجربی (حاصل از اندازه‌گیری و آزمایش) دانست. به گفته متخصصان این رشته، اکنون روش‌های محاسباتی جدیدتر توسط رایانه همچون یادگیری ماشینی، نرم‌افزارهای آماری و کاهش‌های ماشینی در داده‌ها رایج شده و درواقع امتداد و گسترش دانش آمار بر عهد محاسبات نو است و دوران اعمال شیوه‌های ماشینی بوده و امروزه علم آمار را به علم بیان علوم دیگر مبدل ساخته است. مراکز آماری در تمام نقاط دنیا قرار است تولید و ارائه آمارهای رسمی باکیفیت را آن‌هم با رعایت استانداردهای آماری ملی و بین‌المللی برعهده بگیرند و بتوانند نظام جامع ثبت‌های آماری را در یک حوزه سرزمینی مستقر کنند. علاوه‌برآن، مطابق آنچه برای مرکز آمار ایران نیز تعریف شده، این مرکز نیز قرار است «استقرار نظام‌های نوین مدیریت منابع انسانی، توسعه سازمانی و توانمندسازی همکاران در محیط کاری بالنده و بانشاط»، «استقرار نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بهبود عملکرد و نظارت راهبردی»، «بهبود و ارتقای تعاملات و همکاری‌های سازنده علمی و حرفه‌ای آماری در سطح ملی و بین‌المللی» و «توسعه شبکه ملی آمار با رعایت محرمانگی و حفظ امنیت داده‌ها و اطلاعات با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات» را برعهده داشته باشد.

لاصحه اینکه این‌همه به این در و آن در زدن برای این است که اعداد اگر درست به کار بروند، توصیف مناسبی از وضع موجود خواهند داشت؛ چون «اعداد سخن می‌گویند» و ما باید از آنها در مسیر بهبود و ارتقای حکمرانی استفاده کنیم.

درست در زمانی که بحث از جزایر سه‌گانه ایرانی روی دور تند خود قرار گرفته و هرکس از ظن خود بار ماجرا شده است، پیشنهاد ساخت مسکن بیشتر در جزیره ابوموسی مورد توجه زیادی قرار گرفته است. جزیره‌ای که مطابق سرشماری در سال ۱۳۹۵ کمتر از پنج هزار نفر جمعیت داشته و اگر فکر باشد جمعیت بیشتری به آن تزریق شود، باید برنامه‌ریزی‌های بیشتری در این زمینه انجام شود. خیر ساخت مسکن در این جزیره هرچند خیلی جدید نیست اما بیشتر کارشناسان بر این اعتقادند که ساخت مسکن در این جزایر و مسکونی‌شدن بیش از پیش آنها می‌تواند سودای مالکیت اماراتی‌ها بر این جزایر را از سر آنها بیرون کند. با این حال نکته اساسی این است که مسکونی‌شدن این جزایر مقدماتی دارد که حتما باید این مقدمات را رعایت کرد. مقدماتی که بیشتر توجه به موضوعات زیرساختی است و بر این نکته تأکید می‌کند که باید جزایر ایرانی در خلیج فارس از منظر خدمات رفاهی توجه بیشتری را به خود جلب کنند.

بزرگ‌ترین جزیره

جزیره قشم را بزرگ‌ترین جزیره مسکونی غیرمستقل جهان می‌دانند. منطقه‌ای با مساحت تقریبی هزار و ۵۰۰ کیلومترمربع که در منطقه استراتژیک تنگه هرمز واقع شده است. این جزیره دارای شش شهر و بیش از ۶۰ روستاست. تنها دو بیمارستان و چند صحت از مراکز دولتی و تا لحظه تنظیم این گزارش، یک هفته‌ای می‌شود که تنها با یک دستگاه رادیولوژی به بیماران خدمات ارائه می‌دهد و هنوز مرکز رادیولوژی بیمارستان پیامبر اعظم (ص) به‌عنوان تنها بیمارستان در محدوده شهر قشم و مهم‌ترین مرکز درمانی جزیره، خدماتی به بیماران و مراجعان ارائه نمی‌کرد و تنها یک دستگاه رادیولوژی در درمانگاه شهید دارا در این جزیره فعال بود. ساعت هفت بعدازظهر است. خورشید در بزرگ‌ترین جزیره خلیج فارس خودش را از نظرها پنهان کرده است. هوا تاریک شده و رطوبت حتی از لابه‌لای پنجره اتاق‌های طبقه سوم هم خودش را به درون اتاق نفوذ داده؛ هوا کاملا شرجی است. دو نفر از نیروهای خدماتی به همراه یک راننده آمبولانس وارد یکی از اتاق‌های طبقه سوم بیمارستان پیامبر اعظم (ص) شهر قشم می‌شوند. نیروهای خدماتی با هدایت یکی از پرستارها، دو بیمار را که صبح عمل جراحی داشته‌اند، جابه‌جا می‌کنند. یکی را روی تخت آمبولانس می‌خوابانند و دیگری را سوار ویلچر می‌کنند. سپس همگی به سمت آمبولانس پارک‌شده جلوی بخش اورژانس می‌روند. چند دقیقه بعد آمولانس از بیمارستان به سمت درمانگاه شهید دارا حرکت می‌کند. تقریبا ۱۵ دقیقه در خیابان‌های شهر قشم تردد می‌کند و به درمانگاه می‌رسد. بیمارها به طبقه زیرزمین درمانگاه برده شده و بعد از چند دقیقه به‌نوبت داخل اتاق رادیولوژی می‌روند.

تنها این دو بیمار برای تصویربرداری نیامده‌اند و بیماران دیگری نیز در نوبت انتظار هستند. بیشتر مراجعه‌کنندگان برای تهیه عکس دندان مراجعه کرده‌اند، اما چند بیمار سرپایی مشکوک به شکستگی هم در جمع حضور دارند که از مطب پزشک‌های داخل شهر برای تهیه عکس آمده‌اند. صف رادیولوژی نسبت به هفته‌های گذشته شلوغ‌تر به نظر می‌رسد. حالا یک هفته‌ای می‌شود که بخش رادیولوژی تنها بیمارستان شهر قشم فعالیتي ندارد. بخش رادیولوژی بیمارستان پیامبر اعظم (ص) پیش از این تا حدود سیار ۱۲ شب به بیماران بخش‌های مختلف بیمارستان و سایر بیماران خدمات ارائه می‌کرد، اما الان یک هفته‌ای می‌شود که تعطیل است. بخش تصویربرداری درمانگاه دارا نیز تا پیش از این شیفت شب نداشت و تنها تا ساعت هشت شب به بیماران خدمات می‌داد، اما در این مدت به علت ازدحام بیماران تا پاسی از شب مشغول فعالیت هستند. یکی از تکنیسین‌های رادیولوژی درمانگاه شهید دارای شهر قشم نیز به خبرنگار «شرق» می‌گوید: زمانی که بخش رادیولوژی بیمارستان پیامبر اعظم (ص) فعال بود، بیماران اورژانسی و بخشی از بیماران سرپایی بیشتر به آنجا مراجعه می‌کردند. قبلا اکثر افراد برای تهیه عکس دندان به این بیمارستان می‌آمدند. اما الان یک هفته‌ای می‌شود که بیماران مختلف سطح جزیره برای تصویربرداری به این درمانگاه می‌آیند. تعداد مراجعه‌کنندگانی که در یک هفته گذشته برای تصویربرداری به درمانگاه آمده‌اند، در بعضی روزها سه برابر روزهای عادی بود. برخی روزها حتی بیش از ۱۰ تا ۱۱۰ بیمار برای تصویربرداری مراجعه کردند.

بار بیمارستان روی دوش درمانگاه

ارجاع بیماران از بیمارستان به درمانگاه برای تهیه عکس، کاری است که در یک هفته گذشته به تشخیص پزشکان به‌دفعات انجام شده است. پیش از این تصویربرداری در بخش رادیولوژی بیمارستان انجام می‌شد. در حال حاضر اما تنها بخش رادیولوژی درمانگاه شهید دارا در جزیره قشم فعال است و به بیماران خدمات می‌دهد. درمانگاه شهید دارا نزدیک دو سالی می‌شود که به تمامی ساکنان جزیره قشم خدمات یکسانی ارائه نمی‌دهد و برای خدمات درمانی به زنان بدون حجاب جمعیت وضع کرده است. این در حالی است که بسیاری از حقوق‌دانان معتقدند

بخش رادیولوژی مهم‌ترین مرکز درمانی جزیره قشم یک هفته است که در دسترس نیست

غصه‌های جزیره

بزرگ‌ترین جزیره خلیج فارس فقط ۲ بیمارستان دارد

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

دریچه

برنامه ملی پیشگیری

از مصرف مواد مخدر

برای کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران

مدیرکل خدمات اجتماعی کارگران